

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Соціологічний факультет
Кафедра соціології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-педагогічної роботи
професор Олександр ГОЛОВКО

« » 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПСИХОДІАГНОСТИКА»

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
галузь знань 05 – соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 – Соціологія
освітня програма «Соціально-політичні та маркетингові дослідження»
спеціалізація _____
вид дисципліни за вибором
факультет соціологічний

2022/2023 навчальний рік

«Психодіагностика»

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою соціологічного факультету

29 серпня 2022 року, протокол № 8

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Ніколасвська Алла Михайлівна, доцент, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології

Програму схвалено на засіданні кафедри соціології

Протокол № 15 від 14 червня 2022 року
В.о. завідувачки кафедри соціології

Людмила СОКУРЯНСЬКА

Програму погоджено з гарантом освітньої програми «Соціально-політичні та маркетингові дослідження»

Гарант освітньої програми
«Соціально-політичні
та маркетингові дослідження»

Олена МУРАДЯН

Програму погоджено з науково-методичною комісією соціологічного факультету

Протокол № 10 від 21 червня 2022 року

Голова науково-методичної комісії

Юлія СОРОКА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Психодіагностика» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 054 – «Соціологія»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Мета викладання** навчальної дисципліни - знайомство майбутніх соціологів з традиціями використання тестових методик в сучасній психологічній науці, з особливостями застосування особистісних питальників та проєктивних методик як засобів діагностики психічного розвитку особистості.

1. 2. **Основні завдання** вивчення навчальної дисципліни:

- формування навичок роботи з тестовими методиками (тестування, обробка та аналіз отриманих результатів);
- опанування технікою самотестування з подальшим аналізом результатів та корекцією особистості;
- ознайомлення з основними прийомами та варіантами застосування психологічних методик у соціологічних дослідженнях;
- ознайомлення з основними етичними принципами діяльності фахівця в галузі психодіагностики.

1. 3. **Кількість кредитів** – 5/5

1. 4. **Загальна кількість годин** – 150/150

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	
3-й	3-й
Семестр	
5-й	5-й
Лекції	
48 год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	10 год.
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
70 год.	130 год.
у тому числі індивідуальні завдання	
-	-

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, Освітнього стандарту спеціальності 054 – «Соціологія» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти (затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 04.03.2020 № 371, зі змінами, затвердженими Наказом Міністерства освіти і науки України від 28.05.2021 № 593) студенти повинні набути такі результати навчання.

Загальні компетентності

ЗК 01 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 03 Здатність працювати в команді.

ЗК 05 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 08 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 09 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 10 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 11 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 12 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство.

Спеціальні компетентності

СК 01 Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології.

СК 02 Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій.

СК 03 Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому.

СК 04 Здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів.

СК 05 Здатність самостійно планувати, організовувати та проводити соціологічне дослідження

СК 06 Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК 07 Здатність презентувати результати соціологічних досліджень для фахівців та нефаківців.

СК 08 Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога.

Програмні результати навчання

ПРН 01 Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.

ПРН 02 Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми.

ПРН 03 Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі.

ПРН 4 Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач.

ПРН 06 Ефективно виконувати різні ролі (зокрема організатора, комунікатора, критика, генератора ідей, виконавця тощо) у команді в процесі вирішення фахових задач.

ПРН 07 Вміти використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації.

ПРН 08 Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури.

ПРН 10 Володіти навичками збору соціальної інформації з використанням кількісних та якісних методів.

ПРН 11 Презентувати результати власних досліджень для фахівців і нефаківців.

ПРН 12 Знати та дотримуватися етичних норм професійної діяльності соціолога.

ПРН 13 Відтворювати факти (дати, події, принципи й закономірності суспільного розвитку), встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між подіями, явищами, робити висновки, аргументувати свої думки.

ПРН 14 Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

2. Тематичний план навчальної дисципліни «Психодіагностика»

Розділ 1. Історія та сучасний стан психодіагностичних досліджень

Тема 1. Історія психодіагностики

Наукові джерела виникнення психодіагностичної науки: експериментальна психологія, диференціальна психологія, тестологія, прикладна психологія та психотехніка. Асоціативний експеримент Г. Еббінгауза. Перші тести Дж. Кеттела і розвиток тестології в Америці. Біне-Стенфордська шкала та її модифікації. Розробки Г. І. Россолімо з комплексної оцінки розвитку психіки, "психологічні профілі". С. Холл як засновник педології, досягнення та недоліки вивчення психічного світу особистості за допомогою самооцінок. Використання тестів профпридатності та проведення профорієнтації.

Виникнення "проективної психології" як протест проти біхевіоризму та психометрії. Методологічні, теоретичні та практичні проблеми сучасної «проективної психології».

Моральні проблеми, що виникають у зв'язку з проведенням тестування. Основні положення "Етичного кодексу психолога", що сприяють успішному здійсненню психологами професійної діяльності. Тестовий комітет ГО «ВПА» (розробка, реалізація, розповсюдження, контроль за дотриманням стандартів для забезпечення високої якості психологічного тестування в Україні).

Діагностики здібностей та інтелекту: теоретичні та практичні проблеми. Тест інтелекту Д. Векслера (WISC) (вербальні шкали та шкали виконання), показники діагностичної спроможності тесту Д. Векслера. Тести, що діагностують окремі складові інтелекту ("словесні лабіринти", тест оперативності мислення Ф. Вернона тощо). Тести діагностики здібностей Г. Айзенка. Тест механічної кмітливості.

Тема 2. Класифікація сучасних тестових методик та показники діагностичної спроможності тестів

Тести як основний психодіагностичний інструмент. Проблеми визначення тестів, критерії та вимоги віднесення психологічних методик до класу тестових. Підходи до класифікації тестових методик. Особистісні питальники та проективні методики.

Поняття "діагностичної спроможності" тестів. Стандартизованість тесту як міра однаковості процедури проведення та оцінки результатів тестування, основні складові стандартизованості. Надійність тесту як постійність, сталість результатів, що отримуються за допомогою даної методики; шляхи встановлення надійності тесту; коефіцієнти надійності тестових методик. Валідність тесту як точність вимірювання якості, що досліджується, основні типи валідності тестових методик: змістовна, критеріальна, понятійна, засоби встановлення валідності. Адаптованість тесту як пристосованість матеріалу методики до певних соціокультурних умов, рівня розвитку конкретних соціальних груп і спільнот тощо.

Розділ 2. Особистісні питальники як психодіагностичний метод.

Тема 1. Теоретико-методологічні проблеми створення та використання особистісних питальників.

Стандартизованість, надійність, валідність та адаптованість особистісних питальників. Недоліки особистісних питальників та засоби їх компенсації (шкали брехні, шкали соціальної бажаності тощо).

Тема 2. Класичні особистісні питальники: історія створення та специфіка використання.

Диспозиціональні теорії як теоретична основа створення особистісних питальників. Особистісний питальник Г. Айзенка (EPQ) і тест PEN як засоби діагностики основних типів (суперрис) особистості. Шкала брехні особистісного питальника Г. Айзенка. Тест 16 PF та його діагностичні можливості.

Міннесотський багатоаспектний особистісний питальник (MMPI): історія створення та діагностичні можливості. Клінічні та контрольні шкали MMPI. Профілі MMPI та прийоми

їх оцінки. Питальники, створені на основі ММРІ ("Шкала тривоги Тейлора", "Особистісний питальник Джексона", "Каліфорнійський психологічний питальник" та ін.).

Розділ 3. Проективні методики як психодіагностичний метод

Тема 1. Теоретико-методологічні проблеми створення та використання проєктивних методик

Стандартизованість, надійність, валідність та адаптованість проєктивних методик. Основні проблеми, пов'язані з використанням проєктивних методик. Проекція як вид психологічного захисту (за З. Фрейдом) та її різновиди. Специфіка проєктивних методик: багатозначність, невизначеність стимульного матеріалу; відсутність обмежень у виборі відповідей; відсутність оцінки відповідей як "правильних" чи "помилкових"; прихований характер мети тестування.

Тема 2. Проективні особистісні методики: історія створення та специфіка використання

Метод незакінчених речень (МНР) (Sentence completion techniques, SCT) та його модифікації. Недоліки SCT: стереотипність та поверховість відповідей, неприхованість мети. Інші методики на завершення.

Тест Розенцвейга (тест вивчення реакції на фрустрацію - Picture Frustration Study, PF-Study). Пізнавальні можливості тесту.

Тематичний апперцептивний тест (ТАТ). Пізнавальні можливості тесту. Модифікації та різновиди апперцептивної методики, особливості застосування (ААТ, ТdАТ, FPT, MAPS).

Рисункові методики як різновид проєктивних методик. Тест "Дерево" К. Коха (Baum Test). Тест "Будинок-Дерево-Людина" (House - Tree - Person Test, H-T-P). Тест "Неіснуюча тварина". Методика Г. Фая. Особливості використання рисункових методик.

Тест словесної асоціації (Word Association Test) як індективний прийом вивчення інтересів та установок особистості. Особливості формування стимульного матеріалу WAT, методика проведення тестування.

Тест-фільм Р. Жіля (Le Test Film) як проєктивна методика, призначена для дослідження системи особистісних відносин дитини (конкретно-особистісні відносини дитини з іншими людьми – рідними, другом/подругою, вчителем/вихователем; особливості самої дитини – допитливість, прагнення до домінування, до спілкування, відстороненість і прагнення до усамітнення, соціальна адекватність поведінки).

Тест М. Люшера (Luscher Farbwahl Test). Ідея про активність-пасивність та гетерономність-автономність особистості як теоретична база тесту. Сфери застосування LFT, його пізнавальні можливості (емоційний стан, спрямованість на певні види діяльності, схильність до деяких захворювань тощо).

Тест Г. Роршаха (Rorschach Test). Особливості стимульного матеріалу тесту, пізнавальні можливості (встановлення загальної спрямованості особистості, ступінь реалістичності сприйняття світу, емоційне ставлення до нього, тенденції до тривожності, неспокою, психічні відхилення тощо). Засоби та прийоми обробки результатів тестування.

Тест Сонди (Szondi Test), процедура проведення та пізнавальні можливості. Соціально-перцептивний інтуїтивний тест (О. Н. Кузнецов) як засіб діагностики труднощів міжособистісних відносин в зоні соціальної перцепції та вивчення особливостей ціннісних орієнтацій.

Тест руки (Б. Брайклін, З. Піотровський, Е. Вагнер) для передбачення відкритої агресивної поведінки. Інші сфери застосування тесту.

Дослідження американських соціологів 50-х років з використанням тестових проєктивних методик. Психологічні бар'єри, що виникають в процесі соціологічного опитування. Основні варіанти використання проєктивних методик у соціології.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	Денна форма /Заочна форма					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні	лаб.	інд.	СР
Розділ 1. Історія та сучасний стан психодіагностичних досліджень						
Тема 1. Історія психодіагностики	10/10	2/-	2/-			6/10
Тема 2. Класифікація сучасних тестових методик та показники діагностичної спроможності тестів	8/10	2/2	2/-			4/8
Разом за розділом 1	18/20	4/2	4/-			10/18
Розділ 2. Особистісні питальники як психодіагностичний метод						
Тема 1. Теоретико-методологічні проблеми створення та використання особистісних питальників.	20/17	8/2	2/-			10/15
Тема 2. Класичні особистісні питальники: історія створення та специфіка використання.	42/46	12/2	10/4			20/42
Разом за розділом 2	62/65	20/4	12/4			30/57
Розділ 3. Проективні методики як психодіагностичний метод						
Тема 1. Теоретико-методологічні проблеми створення та використання проєктивних методик.	22/17	8/2	4/-			10/15
Тема 2. Проективні особистісні методики: історія створення та специфіка використання.	48/48	16/2	12/6			20/40
Разом за розділом 3	70/65	24/4	16/6			30/55
Усього годин	150/150	48/10	32/10			70/130

4. Теми семінарських та практичних занять

№ з/п	Назва теми заняття	Кількість годин денна форма/заочна форма
1	Сучасна психодіагностика: джерела виникнення та проблеми розвитку. Діагностична спроможність сучасних тестів	2/-
2	Історія виникнення та сучасний стан тестів інтелекту	2/-
3.	Сучасні особистісні питальники та їхні діагностичні можливості	2/-
4.	Диспозиціональні теорії та втілення їх основних положень в особистісних питальниках (EPQ, PEN, 16 PF).	4/2
5.	Тест акцентуацій К. Леонгарда	4/2
6.	Тест ММРІ та тести, що створюються на основі його шкал	2/-
7.	Теоретико-методологічні проблеми використання проєктивних методик. Особливості стимульного матеріалу та діагностичних можливостей проєктивних методик.	1/-
8.	Метод незакінчених речень (МНР) (Sentence completion techniques, SCT) та його модифікації, інші методики на завершення.	2/2
9.	Тест Розенцвейга (тест вивчення реакції на фрустрацію - Picture Frustration Study, PF-Study).	2/-
10.	Тематичний апперцептивний тест (ТАТ). Модифікації та різновиди апперцептивної методики (ААТ, ТdАТ, FPT, MAPS).	2/-
11.	Рисункові методики. Тест "Дерево" К. Коха (Baum Test). Тест "Будинок-Дерево-Людина" (House-Tree Person Test, НТР). Тест "Неіснуюча тварина". Методика Г. Фая.	2/2
12.	Тест-фільм Р. Жилі (Le Test Film) як методика, призначена для дослідження системи особистісних відносин дитини.	1/-
13.	Тест М. Люшера (Luscher Farbwahl Test). Сфери застосування LFT, його пізнавальні можливості.	2/2
14.	Тест Г.Роршаха (Rorschach Test). Особливості стимульного матеріалу тесту, пізнавальні можливості. Засоби та прийоми обробки результатів тестування.	1/-
15.	Тест Сонди (Szondi Test), процедура проведення та пізнавальні можливості. Тест «Руки» (Б. Брайклін, З. Піотровський, Е. Вагнер) для передбачення відкритої агресивної поведінки.	2/-
16.	Варіанти застосування проєктивних методик та їхніх модифікацій в соціології	1/-
	Разом	32/10

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин Денна форма/Заочна форма
1.	Історія психодіагностики: - робота з текстом електронного конспекту лекцій - підготовка до тестової роботи	6/10
2.	Показники діагностичної спроможності тестів: робота з текстом електронного конспекту лекцій	4/8
3.	Теоретико - методологічні проблеми створення та використання особистісних питальників: - робота з основною та додатковою літературою - підготовка до семінарського заняття	4/15
4.	Сучасні особистісні питальники та їх діагностичні можливості: - робота з основною та додатковою літературою - аналіз результатів самотестування - підготовка до тестової роботи	26/42
5.	Теоретико - методологічні проблеми створення та використання проєктивних методик: - робота з основною та додатковою літературою - підготовка до семінарського заняття	4/15
6.	Проєктивні методики як засіб діагностики особистісного розвитку: - робота з основною та додатковою літературою - аналіз результатів самотестування - підготовка до тестової роботи	22/30
7.	Досвід та проблеми використання психодіагностичних методик в соціології: - робота з основною та додатковою літературою - пошук нових наукових публікацій - підготовка до семінарського заняття	4 /10
Разом		70/130

Види навчальної діяльності (змішане навчання)

Лекції					
	Класифікація	Попередня підготовка	Подача нової інформації	Тренування	Зворотній зв'язок
Розділ 1. Історія та сучасний стан психодіагностичних досліджень					
Тема 1. Історія психодіагностики	Вступна	Ознайомлення з термінологією, необхідною для роботи з темою	- конспект лекцій - відеоконференція	- питання для самоперевірки; - пошук відповідей на питання	- запитання; - обговорення навчального матеріалу
Тема 2. Класифікація сучасних тестових методик та показники діагностичної спроможності тестів	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення з термінологією, необхідною для роботи з темою	- конспект лекцій - відеоконференція	- питання для самоперевірки - пошук відповідей на питання	- запитання; - обговорення навчального матеріалу

Розділ 2. Особистісні питальники як психодіагностичний метод						
Тема 1. Теоретико-методологічні проблеми створення та використання особистісних питальників.	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення з термінологією, необхідною для роботи з темою	● конспект лекцій ● відеоконференція	● питання для самоперевірки; ● пошук відповідей на питання	● запитання; ● обговорення навчального матеріалу	
Тема 2. Класичні особистісні питальники: історія створення та специфіка використання.	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення з термінологією, необхідною для роботи з темою	● конспект лекцій ● відеоконференція	● питання для самоперевірки; ● робота з кейсами ● пошук відповідей на питання	● запитання; ● обговорення навчального матеріалу	
Розділ 3. Проективні методики як психодіагностичний метод						
Тема 1. Теоретико-методологічні проблеми створення та використання проєктивних методик.	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення з термінологією, необхідною для роботи з темою	● конспект лекцій ● відеоконференція	● питання для самоперевірки; ● пошук відповідей на питання	● запитання; ● обговорення навчального матеріалу	
Тема 2. Проективні особистісні методики: історія створення та специфіка використання.	Інформаційна (тематична) Завершальна (підсумкова)	Ознайомлення з термінологією, необхідною для роботи з темою	● Конспект лекцій ● відеоконференція	● питання для самоперевірки; ● робота з кейсами; ● пошук відповідей на питання	● запитання; ● обговорення навчального матеріалу	
Семінари						
	Вид навчальної діяльності	Попередня підготовка	Виконання практичного завдання	Оцінювання	Рефлексія	Зворотній зв'язок
Розділ 1. Історія та сучасний стан психодіагностичних досліджень						
Тема 1. Історія психодіагностики. Заняття 1. Сучасна психодіагностика: джерела виникнення та проблеми розвитку.	Онлайн-діяльність Діяльність в аудиторії	Опитування	Контрольна робота		Групове обговорення Ділова гра	● групові консультації; ● коментарі викладача під час заняття
Тема 1-2. Історія психодіагностики. Заняття 2. Історія виникнення та сучасний стан тестів інтелекту	Онлайн-діяльність		Самотестування		Групове обговорення	● коментарі викладача під час заняття
Розділ 2. Особистісні питальники як психодіагностичний метод						
Тема 1. Теоретико-методологічні проблеми створення та використання особистісних питальників.	Онлайн-діяльність		● пошук відповідей на питання;	● усні відповіді;	розробка нотаток до лекцій	● коментарі викладача під час заняття
Тема 2. Класичні особистісні питальники: історія створення та специфіка використання Заняття 1. Сучасні особистісні питальники: діагностичні можливості	Онлайн-діяльність		● пошук відповідей на питання;	● усні відповіді;	розробка нотаток до лекцій	● коментарі викладача під час заняття

Тема 2. Заняття 2-3. Диспозиціональні теорії та втілення їх основних положень в особистісних питальниках.	Онлайн-діяльність		- пошук відповідей на питання; - самотестування	- Усна відповідь; - виконання практичного завдання	розробка нотаток до лекцій	аналіз результатів самотестування
Тема 2. Заняття 4-5. Тест акцентуацій К. Леонгарда	Онлайн-діяльність		- пошук відповідей на питання; - самотестування	- усна відповідь; - виконання практичного завдання	розробка нотаток до лекцій	аналіз результатів самотестування
Тема 2. Заняття 6. Тест ММРІ та тести, що створюються на основі його шкал	Онлайн-діяльність		- пошук відповідей на питання; - самотестування	- усна відповідь; - виконання практичного завдання	розробка нотаток до лекцій	аналіз результатів самотестування
Розділ 3. Проективні методики як психодіагностичних метод						
Тема 1. Особливості стимульного матеріалу та діагностичних можливостей проективних методик.	Онлайн-діяльність		пошук відповідей на питання;	- усні відповіді - виконання практичного завдання	розробка нотаток до лекцій	
Тема 2. Проективні особистісні методики: історія створення та специфіка використання. Заняття 1. Метод незакінчених речень (МНР) та його модифікації	Онлайн-діяльність		- пошук відповідей на питання; - самотестування			- коментарі під час заняття від викладача - аналіз результатів самотестування
Тема 2. Заняття 2. Тест Розенцвейга	Онлайн-діяльність		- пошук відповідей на питання; - самотестування			- коментарі під час заняття від викладача; - аналіз результатів самотестування
Тема 2. Заняття 3. Тематичний апперцептивний тест (ТАТ).	Онлайн-діяльність		пошук відповідей на питання;			коментарі під час заняття від викладача;
Тема 2. Заняття 4. Рисункові методики.	Діяльність в аудиторії		- пошук відповідей на питання; - самотестування			- коментарі під час заняття від викладача - аналіз результатів самотестування
Тема 2. Заняття 5. Тест М. Люшера	Онлайн-діяльність		- пошук відповідей на питання; - самотестування			- коментарі під час заняття від викладача; - аналіз результатів самотестування

Тема 2. Заняття 6. Тест-фільм Р. Жиля. Тест Г. Роршаха	Онлайн- діяльність		пошук відповідей на питання;		розробка нотаток до лекцій	коментарі під час заняття від викладача;
Тема 2. Заняття 7. Тест Сонди. Тест «Руки».	Онлайн- діяльність		- пошук відповідей на питання; - самотестування			- коментарі під час заняття від викладача; - аналіз результатів самотестування
Тема 2. Заняття 8. Застосування проєктивних методик в соціології	Онлайн- діяльність		- пошук відповідей на питання; - практичне задання		розробка нотаток до лекцій	коментарі під час заняття від викладача;

6. Індивідуальні завдання

Не передбачені

7. Методи навчання

Лекції, пояснення, бесіди, дискусії, діалог, групове обговорення; короткі усні відповіді на питання, групові консультації; коментарі під час заняття від викладача, робота з навчальною та науковою літературою.

8. Методи контролю

Письмовий іспит у формі відповідей на тестові завдання та виконання творчого завдання, поточне тестування, контрольні роботи, виступи на семінарських заняттях, експрес-тестування, участь у діловій грі.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання								Екзамен (залікова робота)	Сума
Розділ 1		Розділ 2		Розділ 3		Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом	
T 1	T 2	T 1	T2	T 1	T 2				
5	5	-	15	-	10	10+15		60	40
								100	

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	Для чотирирівневої шкали оцінювання	Для дворівневої шкали оцінювання
90-100	Відмінно	зараховано
70-89	Добре	
50-69	Задовільно	
1-49	Незадовільно	не зараховано

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Контрольні роботи. Вивчення курсу передбачає проведення двох видів контрольних робіт:

- передбачених навчальним планом (кількість балів за таку роботу – 12-16). Така форма роботи запланована в розділі «Історія та сучасний стан психодіагностичних досліджень» та «Особистісні питальники». Завдання цих контрольних робіт складаються з тестових завдань з варіантами відповіді, питань на доповнення та пояснення, до цієї роботи студенти готуються заздалегідь.
- експрес-контрольні, які не потребують попередньої підготовки (кількість балів – 3-7 – в залежності від обсягу та складності завдань; можуть проводитися наприкінці лекції з метою контролю засвоєння лекційного матеріалу).

Підсумковий експрес-тест. Складається виключно з тестових завдань з усіх розділів курсу з варіантами відповідей, оцінюється максимально в 15 балів.

Письмовий іспит. Екзаменаційне завдання містить тестові завдання з усіх розділів курсу; завдання (одне або декілька), що передбачає доповнення та/або коментарі; творче завдання (одне або декілька), для виконання якого необхідні як знання матеріалу, так і вміння самостійно й нестандартно мислити. Максимальна оцінка – 40 балів. Усі студенти допускаються до підсумкового семестрового контролю.

Зразок завдань експрес-тесту.

(таких завдань в експрес-тесті загалом 15, час для виконання контрольної – 15 хвилин).

Поняття «психодіагностика» вперше стало вживатися після публікації: (1 бал).

Г. Еббінгауза

2. Г. Роршаха

3. Ф. Гальтона

Про який тип валідності тесту йдеться: (1 бал)

Тест повинен вимірювати саме те поняття, яке було сформульоване теоретично:

1. Змістовна

2. Критеріальна (емпірична)

3. Понятійна (конструктна)

Зразок завдань екзаменаційної роботи

Про яку методику йдеться: (2 бали):

Ця методика з набору питань для складання анамнезу перетворилася на високостандартизований особистісний питальник, за допомогою якого можна охарактеризувати 10 проявів людської індивідуальності:

1. Особистісний питальник Г. Айзенка (EPQ)

2. Тест PEN

3. Тест Леонгарда – Шмішека

4. Тест MMPI

5. Тест тривожності

Про яку особистісну акцентуацію йдеться: (2 бали):

Особи цього типу легко приходять у захват від радісних подій і у повний відчай від сумних. Їм притаманний дуже мінливий настрій, емоції яскраво виражені, вони мають тенденцію глибоко реагувати на окремі події, впадаючи при цьому то в депресію, то в ейфорію. Здатні присвячувати себе із жаром якійсь справі, переживаючи при цьому почуття великого підйому, й негайно падати духом за умов неприємних переживань. Цим людям притаманні інтереси в сфері мистецтва, й професійно вони часто належать до мистецького середовища

10. Рекомендована література

Основна література

1. Адаптація опитувальника часової перспективи особистості Ф. Зімбардо (ZTPІ). *Соціальна психологія*. 2012. № 1-2. С. 153-168.
2. Виноградов О. Г. Дослідження надійності комп'ютерного варіанту особистісного опитувальника 16PF. *Вісник Київського університету. Психологія*. Київ, 1997. Вип. 23. С.49-57.
3. Домнич Т. Що треба знати про психологічний захист. *Практична психологія та соціальна робота*. 1998. № 1. С. 35-36.
4. Зазимко О. В. Методика діагностики технічних креативних здібностей. *Практична психологія та соціальна робота*. 2010. № 1. С. 1-7.
5. Князєв В., Мілютіна К., Дубашидзе Н., Рубель Н. Робоча книга корекційного психолога. Київ, 2019. 308 с.
6. Луценко О.Л. Тести для вибору професії. Київ : Майстер-клас, 2011. 144 с. Київ, 2019.
7. Максименко С. Д., Кокун О. М., Тополов Є. В. Модифікація методики дослідження агресивності людини «Тест руки» (HandTest). *Практична психологія та соціальна робота*. 2011. № 2. С. 16-22.
8. Мошенська Л. Психологічні захисти і несвідоме. *Практична психологія та соціальна робота*. 1998. № 5. С. 11-13.
9. Морозов О. М. Психологія особистості: оперативна аудіовізуальна діагностика : навч. посіб. Київ : 2019. 328 с.
10. Поліщук С. Методичний довідник з психодіагностики. Київ : Університетська книга, 2019. 442 с.
11. Роршах Г. Психодіагностика : Методика і результати діагностичного експерименту з дослідження сприйняття. Видавництво: Когіто-Центр, Серія: психологія, 2019. 336 с.
12. Чала Ю. М., Шахрайчук А. М. Психодіагностика : навчальний посібник. Харків : НТУ «ХПІ», 2018. 246 с.

Допоміжна література

1. Галієва О. М. Диференціація понять «тривога» та «тривожність». *Практична психологія та соціальна робота*. 2019. Т. 24, Вип. 1 (49). С. 32-48.
2. Дарвішов Н. Р. Огли. Адаптація російськомовної версії опитувальника «Шкала ризику розвитку залежності від психоактивних речовин». *Практична психологія та соціальна робота*. Т. 24. Вип. 2 (50). 2019. С. 54-74.
3. Злобіна О. Г. Тести в соціологічних дослідженнях. URL: <http://www.i-soc.com.ua/institute/zlobina.php>
4. Кармалюк С. П., Сенчонок Ю. О. Вплив самооцінки особистості на вибір професії та адаптацію до навчання у закладах вищої освіти. *Практична психологія і соціальна робота*. 2021. Вип. 2 (54). С. 75-91.
5. Кононенко О. І. Специфіка сучасних психологічних методів та організації дослідження перфекціонізму особистості. *Психологія та соціальна робота*. 2020. Вип. 1 (51). С. 127-138.
6. Луценко М. Ю. Обґрунтування та опис авторської методики «Фрустрація потреби у власності». *Практична психологія та соціальна робота*. 2012. № 9. С. 15-22.
7. Максименко С. Д., Кокун О. М., Тополов Є. В. Адаптація психодіагностичних методик. Шкала пошукової активності іншої роботи та шкала негативного впливу роботи. *Практична психологія та соціальна робота*. 2011. № 10. С. 35-38.
8. Нагорна І. І., Кисляк О. П. Діагностика Я-концепції: адаптація тесту «Тенессійська Шкала Я-Концепції». *Практична психологія та соціальна робота*. 2005. № 12.
9. Ніконова О. Ю. Розробка та стандартизація тесту «Драматичний трикутник». *Практична психологія та соціальна робота*. 2011. № 8. С. 39-43.

10. Сімків М. В. Адаптація модифікованого україномовного варіанту методики Т. Танга «Шкала грошової етики» (ШГЕ). *Практична психологія та соціальна робота*. 2011. № 2. С. 22-26.
11. Тадіян С. В. Розробка методики діагностики механізмів самооцінювання особистості в шкільному віці. *Практична психологія та соціальна робота*. 2012. № 3. С. 40-50.
12. Штепа О. С. Особливості загальної компетентності та її діагностика. *Практична психологія та соціальна робота*. 2011. № 10. С. 39-49.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

- Інститут соціальної та політичної психології АПН України: <http://ispp.org.ua/>
- Журнал «Соціологія: теорія, методи, маркетинг»: <http://i-soc.com.ua/ua/edition/journal/>
- Український соціум. Науковий журнал (Київ): <http://www.ukr-socium.org.ua>
- Київський міжнародний інститут соціології (КМІС): <http://www.kiis.com.ua>
- Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка: <http://www.uisr.org.ua/monitoring>
- «Критика» (часопис). Міжнародний огляд книжок та ідей: <https://krytyka.com/ua>
- <https://giuntipsy.com.ua/>
- <http://psychologis.com.ua/psihodiagnostika.htm>
- <https://psylab.info>
- <http://testoteka.ukr.net/>
- <http://tests.kulichki.com/testsdraw.html>
- <https://psi-technology.net/psytest/>
- <http://psysocwork.onu.edu.ua/>
- <https://vpa.org.ua/test-committee/reestr-testovih-metodik-ukrayni/>
- <http://psydilab.univer.kharkov.ua/index.php/uk/diagnostika-2/katalog-testiv>